

แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปี 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกทราย อำเภอบ้านนา จังหวัดพิจิตร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมรักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	
คณะผู้จัดทำ	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพัทลุง (พ.ศ. 2536-2565)	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	2-7
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565	2-10
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565	2-11
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565	2-12
3-1 สมบัติดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	3-5
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	5-4
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง	6-6
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-4
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-6
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร (พ.ศ. 2536-2565)
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน / สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

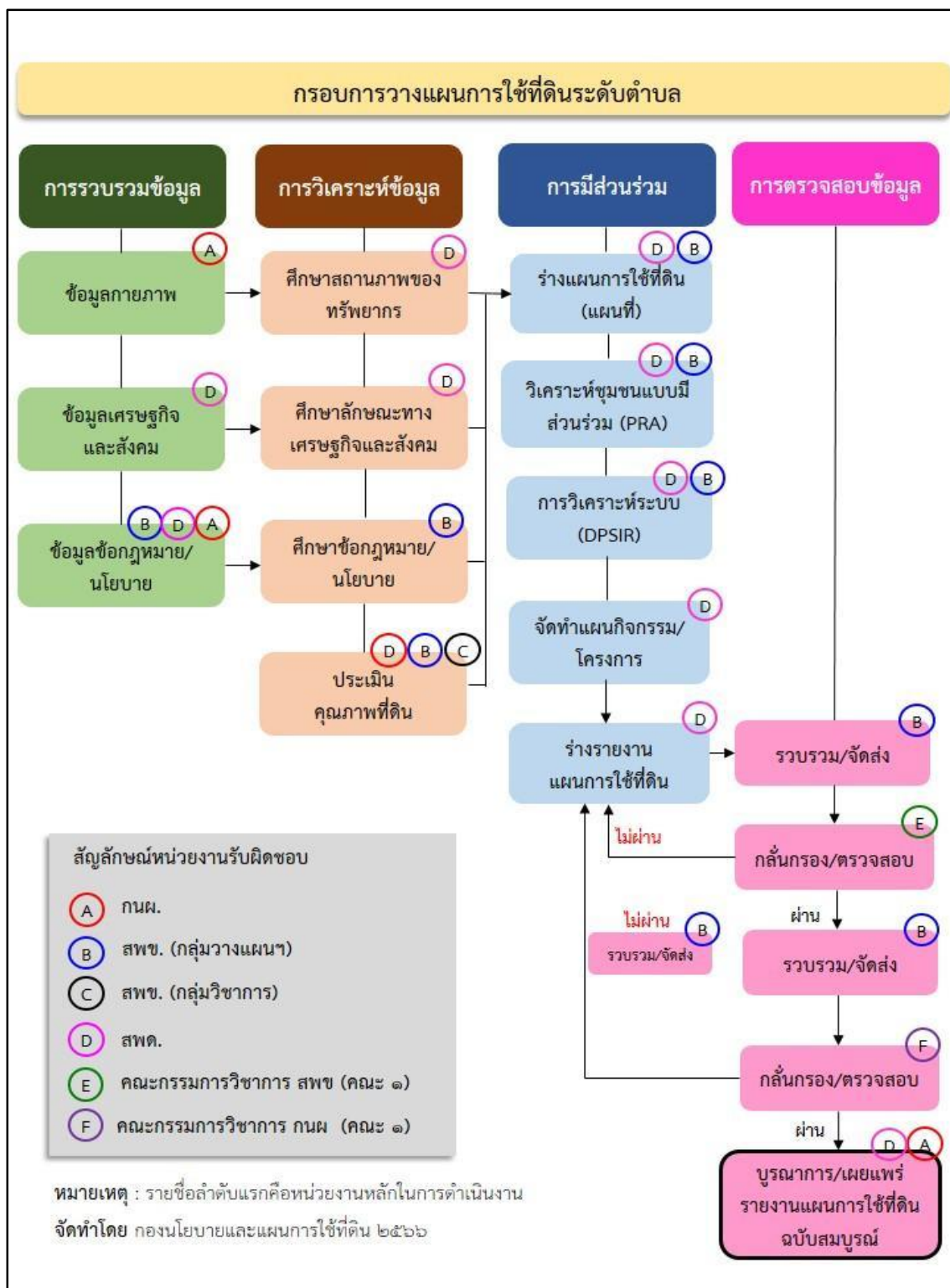
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

"สังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจชุมชนดี"

ที่มา : (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

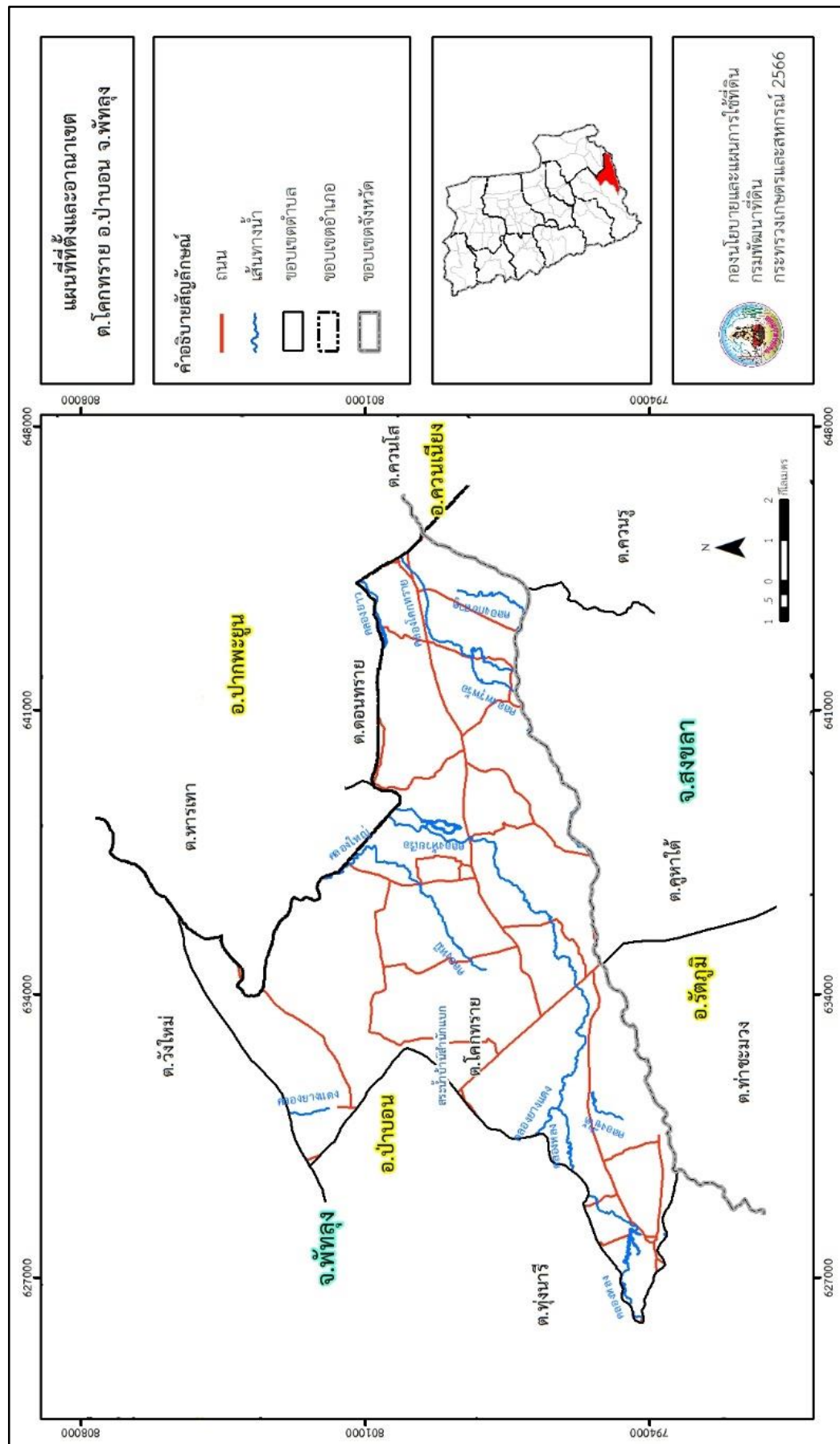
บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอป่าบอน มีพื้นที่ประมาณ 94 ตารางกิโลเมตร หรือ 58,597 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลวังใหม่ อำเภอป่าบอน ตำบลหารเทา ตำบลดอนทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลท่าชะมวง ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลดอนทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ตำบลควนโส ตำบลควนรู อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลโคกทราย อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านพรุพ้อ	หมู่ที่ 8 บ้านควนปอม
หมู่ที่ 2 บ้านกันแร	หมู่ที่ 9 บ้านควนหินแท่น
หมู่ที่ 3 บ้านห้วยซีใต้	หมู่ที่ 10 บ้านหนองผักบุ้ง
หมู่ที่ 4 บ้านหนองบ่อ	หมู่ที่ 11 บ้านควนแหวงตก
หมู่ที่ 5 บ้านหัวควน	หมู่ที่ 12 บ้านพรุพ้อใต้
หมู่ที่ 6 บ้านควนเพ็ง	หมู่ที่ 13 บ้านชายหาร
หมู่ที่ 7 บ้านควนแหวง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย และลูกคลื่นลอนลาด มีพื้นที่ราบสูงด้านทิศตะวันตกของตำบล เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองหลง คลองห้วยเรือ คลองโคกทราย คลองพรุพ้อ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536 - 2565) พบว่า ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 33.9 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุด 23.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,313.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 560.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพัทลุง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกันยายนถึงปลายเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

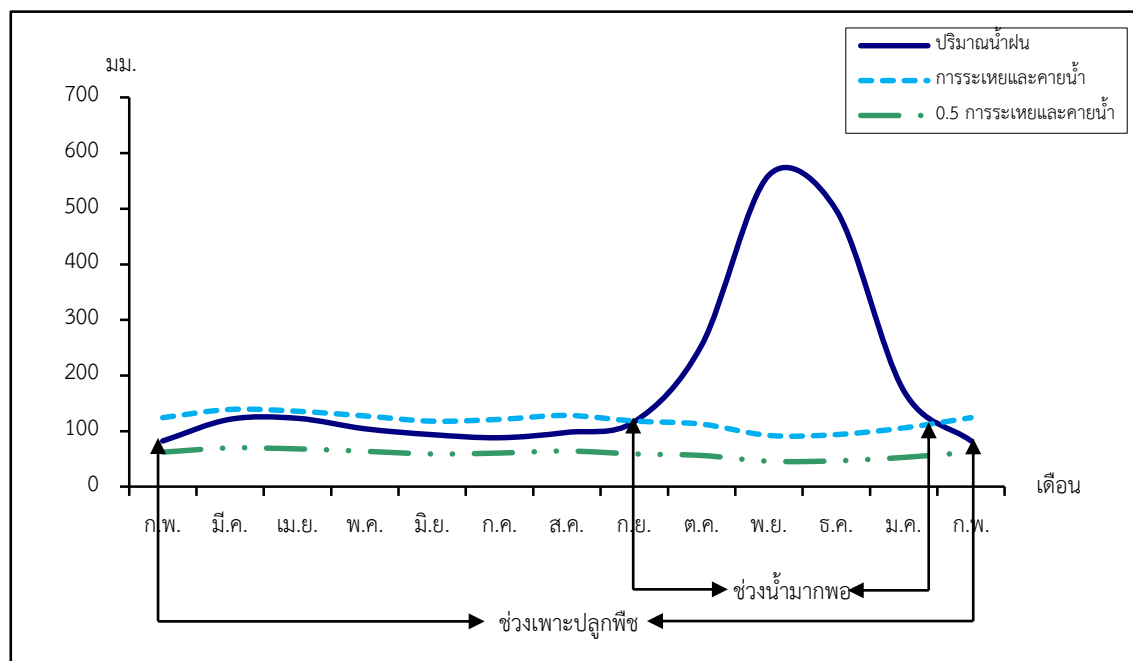
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพิจิตร¹ (พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	23.8	30.5	26.8	84.0	172.7	12.5	105.7	125.0
ก.พ.	23.9	31.5	27.3	81.0	82.4	5.7	124.3	71.5
มี.ค.	24.3	32.8	28.1	80.0	121.5	7.5	139.2	97.9
เม.ย.	25.1	33.7	28.7	81.0	123.2	9.7	135.9	98.9
พ.ค.	25.1	33.9	28.5	82.0	104.4	12.9	127.4	87.0
มิ.ย.	24.7	33.5	28.2	81.0	93.8	11.2	117.9	79.7
ก.ค.	24.5	33.4	28.0	80.0	88.3	12.1	121.2	75.8
ส.ค.	24.5	33.5	28.0	80.0	97.9	12.7	128.3	82.6
ก.ย.	24.4	33.0	27.6	81.0	117.0	14.4	118.2	95.1
ต.ค.	24.4	32.0	27.2	85.0	254.6	19.9	112.5	150.5
พ.ย.	24.3	30.4	26.7	89.0	560.6	21.9	92.1	181.1
ธ.ค.	24.1	29.9	26.5	87.0	497.1	20.5	93.6	174.7
เฉลี่ย	24.4	32.3	27.6	82.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,313.5	161.0	1,416.4	1,319.8

หมายเหตุ :¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิจิตร

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกทราย อำเภอบำบอน จังหวัดพัทลุง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,004 ไร่ หรือร้อยละ 6.82 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 53,066 ไร่ หรือร้อยละ 90.57 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 8,479 ไร่ หรือร้อยละ 14.47 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ นาข้าว
 - 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 298 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง อ้อย
 - 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 43,942 ไร่ หรือร้อยละ 75.00 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ยางพารา/กล้วย ปาล์มน้ำมัน/กล้วย เป็นต้น
 - 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม มะพร้าว กล้วย
 - 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชผัก
 - 6) พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร
 - 7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 877 ไร่ หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา
- 2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 650 ไร่ หรือร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญ้าสลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า พื้นที่ถม บ่อลูกรัง เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอบำบอน จังหวัดพิจิตร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,004	6.82
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,495	5.96
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	189	0.32
U405	ถนน	307	0.52
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	7	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	6	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	53,066	90.57
A100	นาไร่	287	0.49
A101	นาข้าว	8,192	13.98
A200	ไร่ไร่	295	0.50
A203	อ้อย	3	0.01
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	841	1.44
A301	ไม้ยืนต้นผสม	23	0.04
A302	ยางพารา	37,727	64.38
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	4	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	57	0.10
A303	ปาล์มน้ำมัน	5,197	8.87
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	48	0.08
A308	กระถิน	36	0.06
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	9	0.02
A400	ไม้ผลไร่/เสื่อมโทรม	13	0.02
A401	ไม้ผลผสม	66	0.11
A405	มะพร้าว	20	0.03
A411	กล้วย	10	0.02
A500	พืชสวนไร่/เสื่อมโทรม	4	0.01
A502	พืชผัก	23	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	165	0.28
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	31	0.05

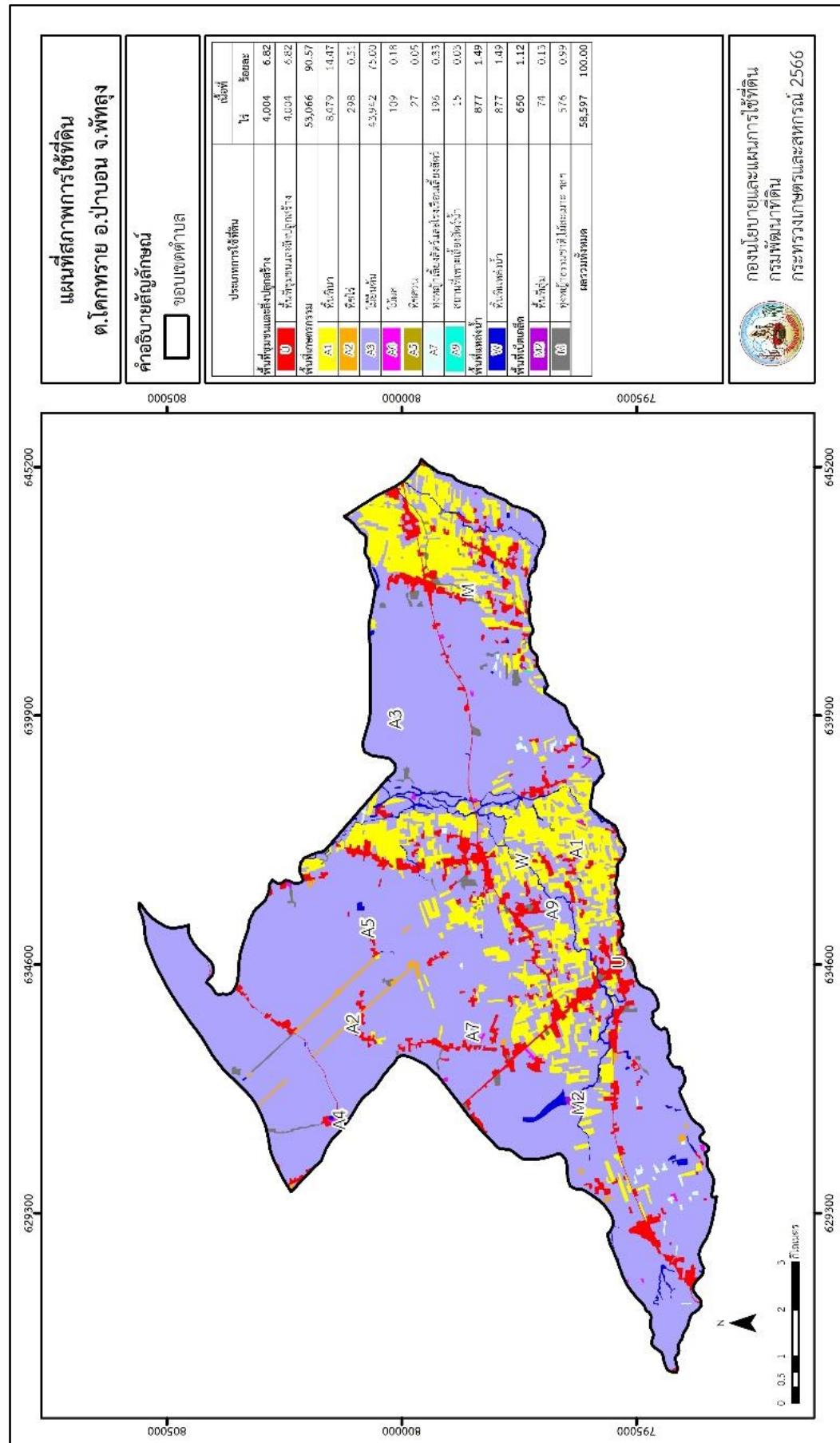

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	4	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	11	0.02
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	650	1.12
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	34	0.06
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	392	0.67
M201	พื้นที่ลุ่ม	74	0.13
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	53	0.09
M302	บ่อลูกรัง	42	0.07
M304	บ่อดิน	11	0.02
M405	พื้นที่ถม	44	0.08
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	877	1.49
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	547	0.93
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	136	0.23
W201	อ่างเก็บน้ำ	95	0.16
W202	บ่อน้ำในไร่นา	99	0.17
ผลรวมทั้งหมด		58,597	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโคกทรายประชากรรวม 10,532 คน แยกเป็นชาย 5,142 คน เป็นหญิง 5,390 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 112.33 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,885 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,959 ครัวเรือน หรือร้อยละ 76.16 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 926 ครัวเรือน หรือร้อยละ 23.84 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลโคกทราย	3,885	5,142	5,390	10,532
หมู่ที่ 1 พรุพ้อ	312	379	447	826
หมู่ที่ 2 กันแร	181	259	278	537
หมู่ที่ 3 ห้วยซีใต้	549	720	759	1,479
หมู่ที่ 4 หนองบ่อ	308	406	443	849
หมู่ที่ 5 หัวควน	303	312	357	669
หมู่ที่ 6 ควนเพ็ง	324	398	454	852
หมู่ที่ 7 ควนแหวง	358	501	491	992
หมู่ที่ 8 ควนปอม	270	375	362	737
หมู่ที่ 9 ควนหินแท่น	453	633	636	1,269
หมู่ที่ 10 หนองผักบุง	169	280	274	554
หมู่ที่ 11 ควนแหวงตก	300	428	433	861
หมู่ที่ 12 พรุพ้อใต้	219	265	272	537
หมู่ที่ 13 ชายหาร	139	186	184	370

ที่มา : (กรมการปกครอง, 2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	3,885	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,959	16.76
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	926	23.84

ที่มา : 1) (กรมการปกครอง, 2566)

2) (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลโคกทรายจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,885 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 15.08 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลโคกทรายประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา มังคุด เงาะทุเรียน ข้าว และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 218,634.84 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 73,140.33 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 129,374.69 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 43,279.97 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 89,260.15 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 29,860.36 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)			รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น				
ตำบลโคกทราย	167,556.49	30,077.43	10,857.63	218,634.84	73,140.33	129,374.69	43,279.97
หมู่ที่ 1 พรุพ้อ	120,613.95	17,143.26	7,749.30	164,934.88	62,541.45	105,464.19	39,990.83
หมู่ที่ 2 กันแร	525,882.95	23,317.83	6,776.74	567,272.09	168,613.13	167,392.25	49,754.84
หมู่ที่ 3 ห้วยซีใต้	231,068.97	16,752.79	5,572.68	255,497.08	84,790.85	179,129.84	59,447.14
หมู่ที่ 4 หนองบ่อ	89,951.11	12,817.78	10,480.00	121,940.00	44,977.87	39,561.42	14,592.33
หมู่ที่ 5 ห้วยควน	177,098.51	58,059.41	29,405.94	272,342.57	111,588.64	171,950.50	70,454.36
หมู่ที่ 6 ควนเพ็ญ	161,686.99	32,172.61	10,963.70	215,916.33	76,993.42	175,120.86	62,446.20
หมู่ที่ 7 ควนแหวง	107,712.55	88,214.57	4,487.87	203,327.95	60,362.99	41,560.77	12,338.35
หมู่ที่ 8 ควนบ่อม	120,842.92	33,554.96	30,004.70	205,380.60	69,062.84	62,327.73	20,958.80
หมู่ที่ 9 ควนหินแท่น	156,811.38	15,348.28	7,215.18	187,878.28	57,962.45	195,064.32	60,179.42
หมู่ที่ 10 หนองผึกบั้ง	156,099.29	28,734.04	11,695.04	209,633.33	63,566.24	178,438.30	54,107.10
หมู่ที่ 11 ควนแหวงตก	116,530.88	14,149.31	5,260.83	148,034.10	50,192.81	78,483.41	26,610.78
หมู่ที่ 12 พรุพ้อใต้	172,548.89	29,353.33	9,486.22	226,946.22	67,188.03	136,162.96	40,311.40
หมู่ที่ 13 ชายหาร	123,535.35	24,181.82	8,383.84	167,181.82	59,322.58	141,696.97	50,279.57

ที่มา : (กรมการพัฒนชุมชน, 2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 17,681 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 17 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 811 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 57,786 ไร่

ทั้งนี้ เนื่องจากกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลโคกทราย มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 2,313.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลโคกทราย มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกอสาคู คลองขี้ไต้ คลองโคกทราย คลองพรุพ้อ คลองยางแดง คลองยาว คลองไสท่อน คลองหมี คลองหลง คลองห้วยเรือ คลองห้วยเตย คลองใหญ่ ที่กักน้ำบ้านทุ่งนารี สระน้ำ-บ้านสำนักแบก และหนองเป็ดน้ำ

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรม ทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลโคกทราย มีจำนวน บ่อบาดาลราชการจำนวน 16 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 34 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 12 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,fl-clA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดิน ร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,110 ไร่ หรือ ร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 545 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bu-pic-silA ดินสายบุรีที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,057 ไร่ หรือร้อยละ 6.92 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ko-sclA ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,760 ไร่ หรือร้อยละ 14.95 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ko-f-sclA ดินโคกเคียนที่เป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็น ดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,084 ไร่ หรือร้อยละ 3.56 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ko-pic-sclA ดินโคกเคียนที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,971 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ko-pic,f-sclA ดินโคกเคียนที่มีศิลาแลงอ่อนและเป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดิน บนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,370 ไร่ หรือร้อยละ 12.58 ของเนื้อ ที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Pi-silA ชุดดินสุไหงปาดี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ptl-siclA ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนแฉะ ความลาด ชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 713 ไร่ หรือร้อยละ 1.22 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sLA ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 544 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Sng-pic-sLA ดินสงขลาที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,002 ไร่ หรือร้อยละ 1.71 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Vi-sLA ชุดดินวิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 815 ไร่ หรือร้อยละ 1.39 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 22 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-sLA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 675 ไร่ หรือร้อยละ 1.15 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-sLB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 40 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLA ชุดดินคองหัง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 899 ไร่ หรือร้อยละ 1.53 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLB ชุดดินคองหัง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,120 ไร่ หรือร้อยละ 7.03 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kh-gm-sLA ดินคองหังที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kh-mw-sLA ดินคองหังที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Kkt-clB ชุดดินเขาขาด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 420 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sLA ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Lh-sLA ชุดดินละหาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 728 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Nat-sLA ชุดดินนาทวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Nat-sLB ชุดดินนาทวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 947 ไร่ หรือร้อยละ 1.62 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Nat-sLC ชุดดินนาทวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,662 ไร่ หรือร้อยละ 19.90 ของเนื้อที่ตำบล

- 13) หน่วยแผนที่ดิน Rg-gsID ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 165 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Rg-gsIE ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Sd-slB ชุดดินสะเดา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 569 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Sd-slC ชุดดินสะเดา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,012 ไร่ หรือร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Sw-slB ชุดดินสวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,493 ไร่ หรือร้อยละ 2.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Sw-slC ชุดดินสวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 704 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Te-gm-sIA ดินท่าแซะที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 372 ไร่ หรือร้อยละ 0.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 20) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sIA ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 132 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล
- 21) หน่วยแผนที่ดิน Tg-mw-sIA ดินทุ่งหว้าที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,798 ไร่ หรือร้อยละ 4.78 ของเนื้อที่ตำบล
- 22) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-sIA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 451 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 120 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 633 ไร่ หรือร้อยละ 1.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเขาขาด (Kkt) และชุดดินระนอง (Rg)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,fl-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	675	1.15
AC-mw,fl-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	40	0.07
AC-spd,fl-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,110	1.89
Bu-pic-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	4,057	6.92
Bu-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	545	0.93
Kh-gm-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	75	0.13
Kh-mw-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	69	0.12
Kh-sIA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	899	1.53
Kh-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	4,120	7.03
Kkt-clB	2-5	0-50	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	420	0.72
Knk-sIA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	18	0.03
Ko-f-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	2,084	3.56
Ko-pic,f-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	7,370	12.58
Ko-pic-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	2,971	5.07
Ko-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	8,760	14.95
Lh-sIA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	728	1.24
Nat-sIA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	32	0.05
Nat-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	947	1.62
Nat-sIC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	11,662	19.90
Pi-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	36	0.06
Ptl-sicIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	713	1.22

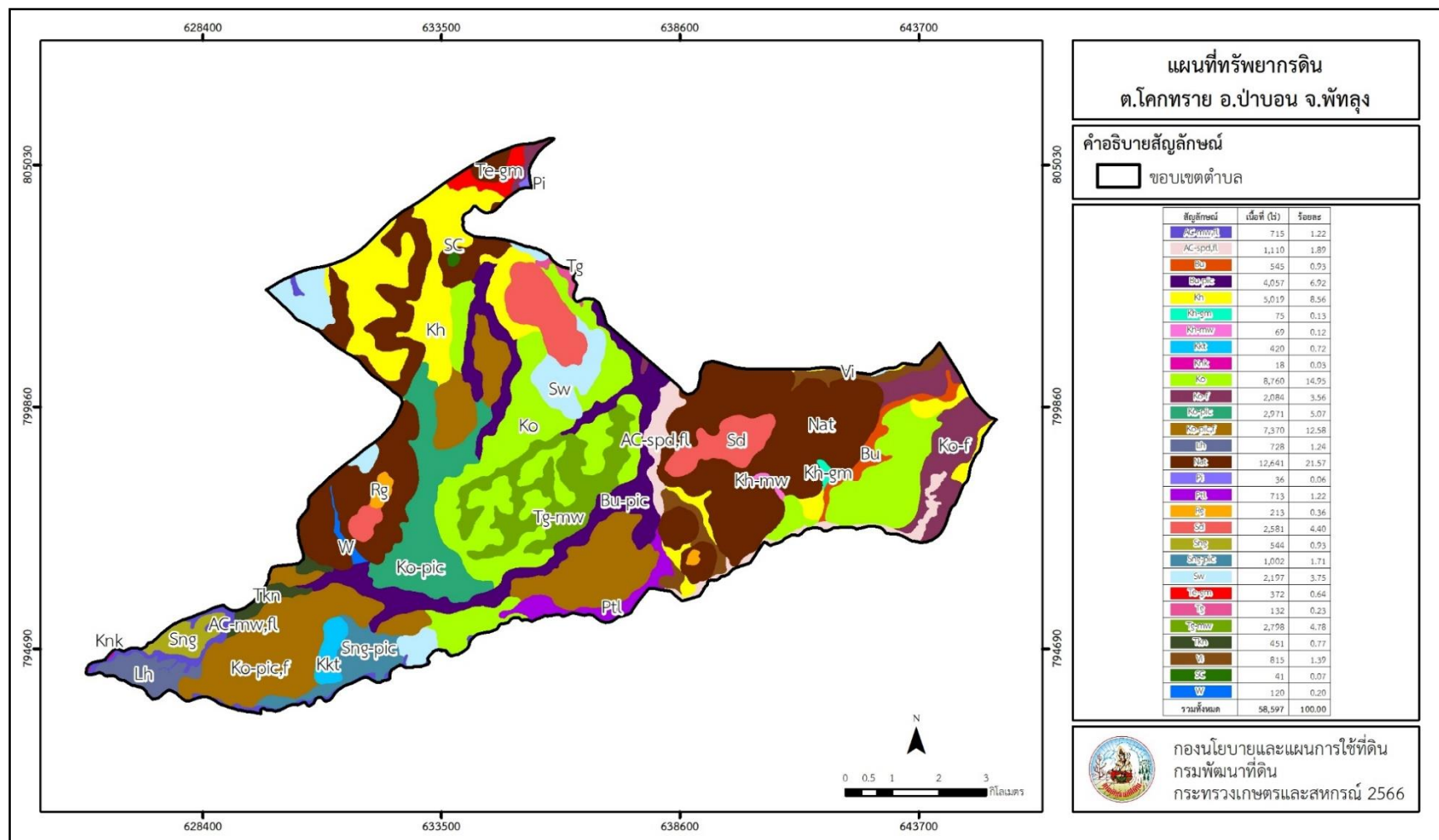
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Rg-gsID	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	165	0.28
Rg-gsIE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	48	0.08
Sd-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	569	0.97
Sd-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,012	3.43
Sng-pic-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,002	1.71
Sng-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	544	0.93
Sw-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	1,493	2.55
Sw-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	704	1.20
Te-gm-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	372	0.64
Tg-mw-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,798	4.78
Tg-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	132	0.23
Tkn-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	451	0.77
Vi-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	815	1.39
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	0.07
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120	0.20
รวมทั้งหมด											58,597	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : (กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน, 2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดทำกระบวนการ PRA ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย อำเภอบ้านบึง จังหวัดพัทลุง วันที่ 5 กรกฎาคม 2566 โดย หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอบ้านบึง นางนงเยาว์ พงษ์ภักดี ผู้แทนส่วนท้องถิ่น ผู้แทนเกษตรกรจาก 13 หมู่บ้าน และหมอดินอาสา พื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรประกอบด้วย

1) ยางพารา ส่วนใหญ่คือพันธุ์ PRIM 600 การจ้างแรงงานในการกรีดยางพารามีทั้งกรีดยางพาราของตนเองและรับจ้าง แต่ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครัวเรือน การจำหน่ายเป็นน้ำยางพาราสดทั้งตำบลไม่มีการทำยางแผ่นดิบ การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อ การผลิตไม่มีทิศทางการใช้ที่แน่นอนทั้งสูตรที่ใช้ ปริมาณที่ใช้ และเวลาที่ต้องใช้ เนื่องมาจากปัญหาด้านราคาปุ๋ยเพิ่มสูงขึ้น ส่วนอีกสาเหตุมาจากราคารับซื้อผลผลิตต่อกิโลกรัมไม่คุ้มต่อการลงทุน มีการระบาดของโรคใบยางร่วงเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นเมื่อนับระยะเวลาที่หยุดกรีดยางในช่วงลมมรสุมและช่วงยางผลัดใบแล้ว เกษตรกรจะมีเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตเพียงประมาณ 6 เดือนต่อ 1 ปี การผลิตเท่านั้น

2) ข้าว มีพื้นที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่น มีทั้งนาปี และนาปรัง สำหรับพันธุ์ข้าวที่ปลูก ประกอบด้วย พันธุ์สังข์หยด เลี้ยงพัทลุง เล็บนก กข.43 และ กข.49 เป็นต้น

3) ปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่การปลูกเพียงเล็กน้อย

4) การเลี้ยงไก่และเลี้ยงหมู โดยมีฟาร์มไก่ จำนวน 15 ฟาร์ม ในพื้นที่หมู่ที่ 2 4 7 8 9 และ 10

5) กลุ่มจัดตั้ง และกลุ่มรับรองการผลิต จากการสอบถาม พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐรายปี ประกอบด้วย ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ยางพารา และสละ

6) แรงงาน และการจ้างงาน พบว่า ทั้งหมดเป็นแรงงานในครัวเรือนเกษตร

7) แหล่งน้ำเพื่อการผลิตทางการเกษตร จากการสอบถามพบว่า ไม่เพียงพอสำหรับการผลิต เนื่องจากขาดระบบระบบการกระจายน้ำจากแหล่งสู่แปลงของเกษตรกรรายย่อย

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลโคกทราย คือ

- 1) ขาดกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินทางการเกษตร
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์หรือเสื่อมโทรมจากการใช้ที่ดินทางการเกษตร
- 3) การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่ม หรือในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- 4) น้ำที่ใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอเนื่องจากไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานมาใช้ได้
- 5) น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรตำบลโคกทราย ประกอบด้วย

1) หมู่ 1 บ้านพรุพ้อ

- 1.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 1.2) ต้องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

2) หมู่ 2 บ้านกันแร้

- 2.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 2.2) ต้องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

3) หมู่ 3 บ้านห้วยขี้ใต้

- 3.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 3.2) ต้องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

4) หมู่ 4 บ้านหนองบ่อ

- 4.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 4.2) มีปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
- 4.3) การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่มไม่เหมาะสม
- 4.4) น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

5) หมู่ 5 บ้านหัวควน

- 5.1) มีปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
- 5.2) น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน ฤดูแล้งขาดน้ำ

6) หมู่ 6 บ้านควนเพ็ง

- 6.1) มีปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
- 6.2) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

7) หมู่ 7 บ้านควนแหวง

- 7.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 7.2) น้ำที่ใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอเนื่องจากไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานมาใช้ได้

8) หมู่ 8 บ้านควนปอม

- 8.1) การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่ม หรือพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- 8.2) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 8.3) ต้องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

9) หมู่ 9 บ้านควนหินแท่น

- 9.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

10) หมู่ 10 บ้านหนองผักบุ้ง

10.1) น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน ฤดูแล้งขาดน้ำ

10.2) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

11) หมู่ 11 บ้านควนแหวกตก

11.1) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

12) หมู่ 12 บ้านพรุพ่อไต้

12.1) น้ำที่ใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอเนื่องจากไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานมาใช้ได้

12.2) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

13) หมู่ 13 บ้านชายหาร

13.1) การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่ม หรือพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

13.2) ต้องการองค์ความรู้และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1. แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร

1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม

1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.4) ความต้องการด้านอาหาร

2. แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

2.1) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม

2.2) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

2.3) พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น

3. สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

3.1) ขาดกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินทางการเกษตร

3.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์หรือเสื่อมโทรมจากการใช้ที่ดินทางการเกษตร

3.3) การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่ม หรือในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

3.4) น้ำที่ใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอเนื่องจากไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานมาใช้ได้

3.5) น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

4. ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 2 ประการ คือ

4.1) รายได้ลดลง/ต้นทุนเพิ่มขึ้น

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

5. การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

5.1) อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ดอน

- 1) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน พัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- 2) รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก พื้นฟูป้องกันการชะล้างพังทลายของดินพื้นที่ราบ
- 1) ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 2) สนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 4) โกลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน
- 5) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองท่าเขียว
- 6) หนึ่งตำบลหนึ่งกลุ่มทฤษฎีใหม่
- 7) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 8) ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

5.2) อนาคต

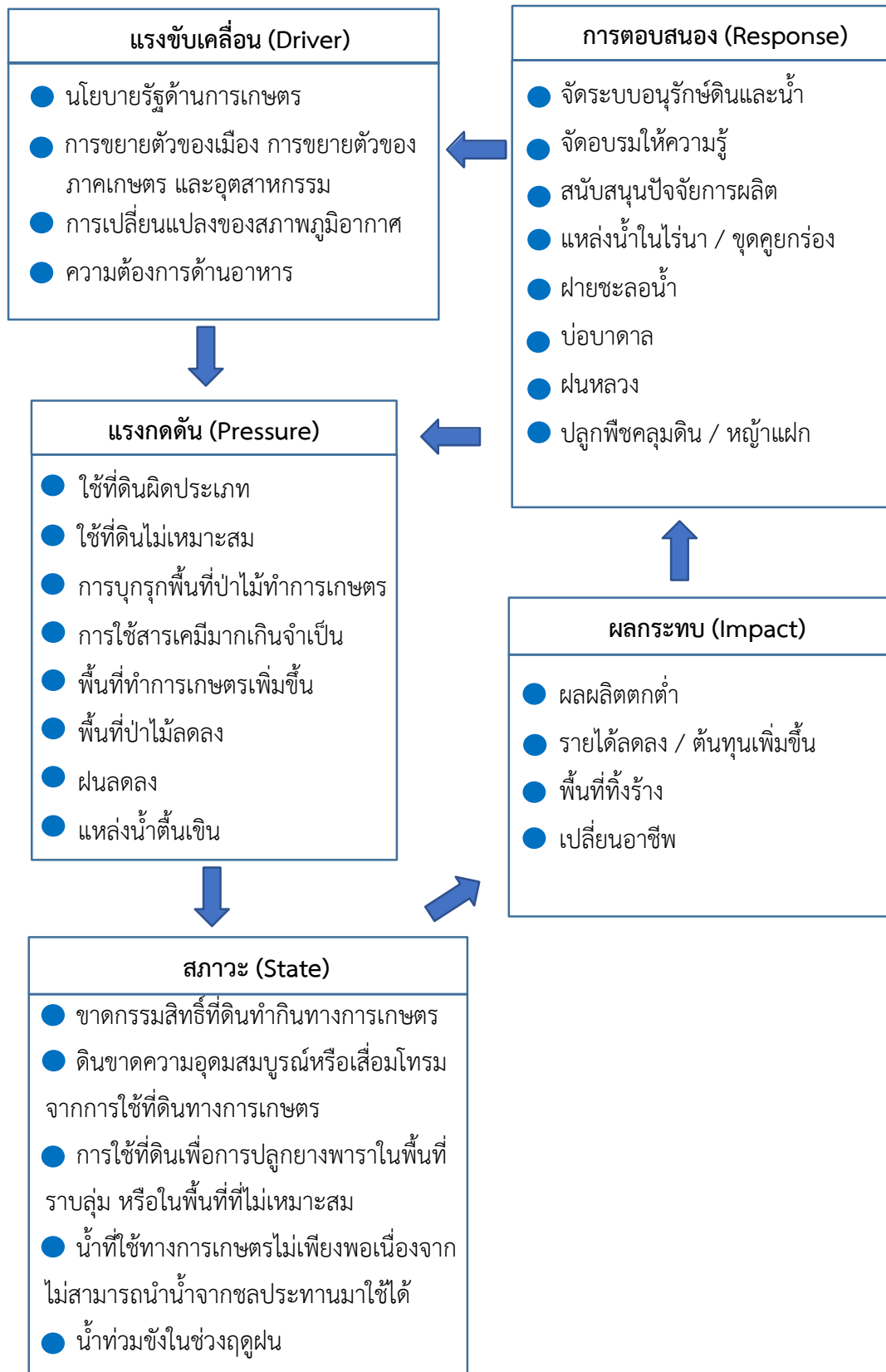
- 1) รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย

ของดิน

- 2) ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 3) สนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน
- 4) สนับสนุนผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินทาง

การเกษตร

- 5) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีการเพาะปลูกพืช (รูปที่ 4-2) ดังนี้

- 1) ยางพารา พันธุ์ RRIM600 ช่วงเวลาที่เปิดกรีดต้น เดือนพฤษภาคม-ปลายเดือนกุมภาพันธ์
- 2) ไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน
- 3) ข้าว

- ข้าวนาปี พันธุ์ที่ปลูกประกอบด้วย สังข์หยด เล็บนก ระยะเวลาเดือนกันยายน - ตุลาคม เป็นช่วงเวลาการเพาะปลูก และเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม เป็นช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว

- ข้าวนาปรัง พันธุ์ที่ปลูกประกอบด้วย กข.79 และหอมปทุม ระยะเวลาเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงเวลาการเพาะปลูก และเดือนสิงหาคม เป็นช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว

- 4) ไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน และสละ
- 5) พืชไร่ ได้แก่ สับปะรด

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวนาปี	ข้าวนาปี								ข้าวนาปี			
2. ข้าวนาปรัง					ข้าวนาปรัง							
3. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ไม้ยืนต้น	ยางพารา				ยางพารา							
	ปาล์มน้ำมัน											
2. ไม้ผล	ทุเรียน											
	สับปะรด											
	สละ											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ที่มา : ข้อมูลจากการทำ PRA วันที่ 5 กรกฎาคม 2566

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ใน แต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำนรณ, 2542) รายละเอียด ดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และสละ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลโคกทราย อำเภอบ้านนา จังหวัดพิจิตร

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	สละ
AC-mw,fl-sIA	S2os	S2os	S2os	S2s
AC-mw,fl-sIB	S2ewos	S2os	S2os	S2s
AC-spd,fl-clA	S2s	S3o	S2os	S2os
Bu-pic-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S2ons
Bu-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S2ons
Kh-gm-sIA	S2ons	S3o	S2ons	S2ons
Kh-mw-sIA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns
Kh-sIA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Kh-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Kkt-clB	S3o	S3r	S3r	N
Knk-sIA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Ko-f-sclA	S2ns	N	S3o	S3o
Ko-pic-sclA	S2ns	N	S3o	S3o
Ko-pic,f-sclA	S2ns	N	S3o	S3o
Ko-sclA	S2ns	N	S3o	S3o
Lh-sIA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Nat-sIA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Nat-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Nat-sIC	S3ewo	S2n	S2ens	S2n
Pi-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S2ons
Ptl-sicIA	S2ns	N	S3o	S3o
Rg-gslD	N	S3r	S3er	N
Rg-gslE	N	S3ewr	N	N
Sd-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Sd-sIC	S3ewo	S2n	S2ens	S2n
Sng-pic-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S2ons
Sng-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S2on
Sw-sIB	S3o	S2ms	S2ms	S3r

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	สละ
Sw-slC	S3ewo	S2rns	S2erns	S3r
Te-gm-slA	S2ons	S3o	S2ons	S2on
Tg-mw-slA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns
Tg-slA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-slA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Vi-slA	S2ns	S3o	S2ons	S2ons
zSC	N	N	N	N
zW	N	N	N	N

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้กรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลแผนที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และ รูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตพื้นฟูธรรมชาติ มีเนื้อที่ 304 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้ 1) เขตพื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 304 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 52,701 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 89.94 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 394 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 1,973 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.37 ของเนื้อที่ตำบล

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 5,792 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.88 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 7,866 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.42 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 170 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 35,017 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 59.76 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 258 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญ เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 240 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 663 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

5) เขตปศุสัตว์ (สัญลักษณ์ 2500) มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,015 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.85 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,002 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.83 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 900 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.54 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 683 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 187 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 677 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.16 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

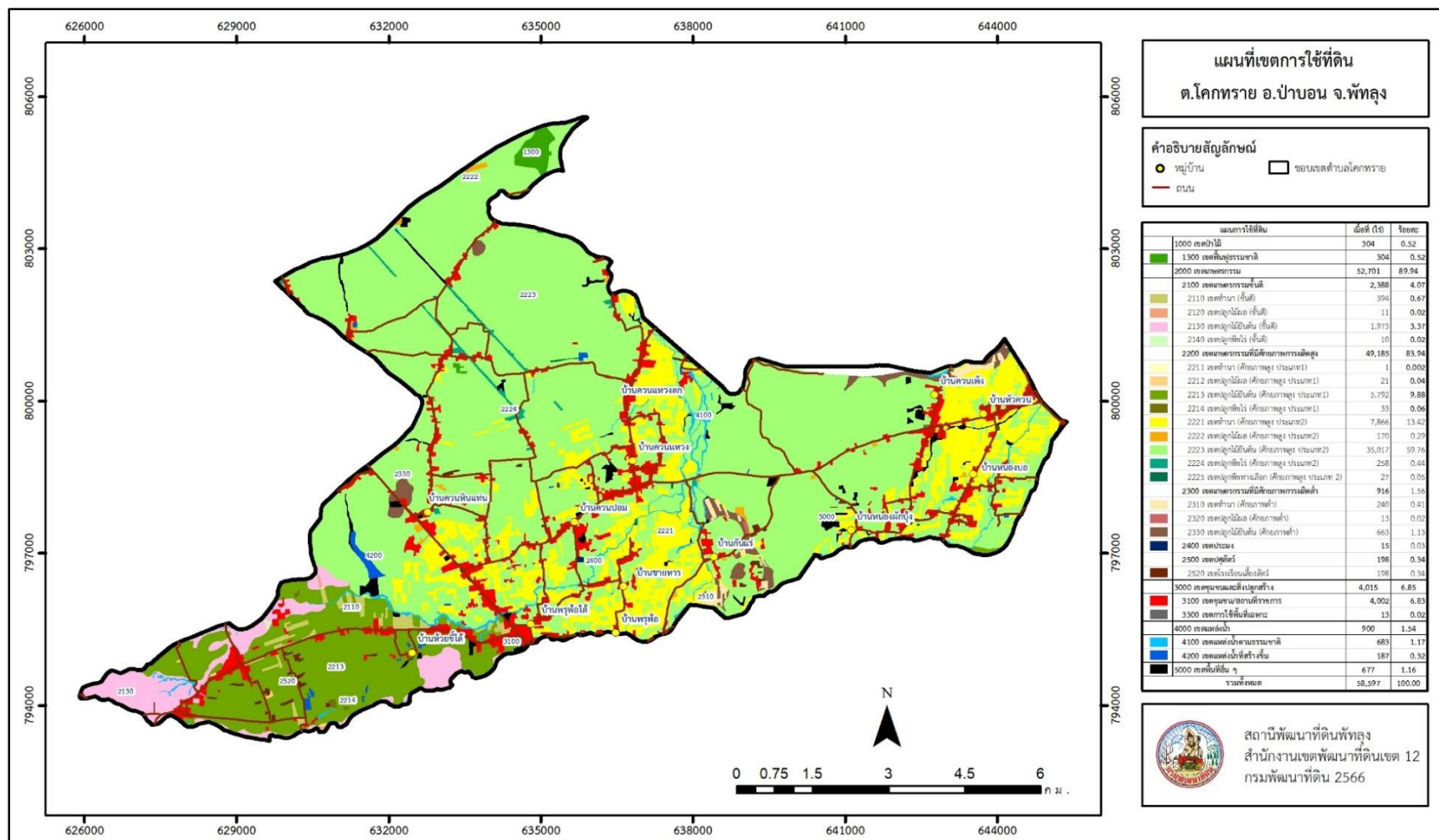
แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1000 เขตป่าไม้	304	0.52
1300 เขตพื้นที่พืชร่มชาติ	304	0.52
2000 เขตเกษตรกรรม	52,701	89.94
2100 เขตเกษตรกรรมขั้นดี	2,388	4.07
2110 เขตทำนา (ขั้นดี)	394	0.67
2120 เขตปลูกไม้ผล (ขั้นดี)	11	0.02
2130 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ขั้นดี)	1,973	3.37
2140 เขตปลูกพืชไร่ (ขั้นดี)	10	0.02
2200 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	49,185	83.94
2211 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท1)	1	0.002
2212 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	21	0.04
2213 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	5,792	9.88
2214 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท1)	33	0.06
2221 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	7,866	13.42
2222 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	170	0.29
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	35,017	59.76
2224 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	258	0.44
2225 เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	27	0.05
2300 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	916	1.56
2310 เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	240	0.41
2320 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	13	0.02
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	663	1.13
2400 เขตประมง	15	0.03
2500 เขตปศุสัตว์	198	0.34
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	198	0.34
3000 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,015	6.85
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	4,002	6.83
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	13	0.02

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
4000 เขตแหล่งน้ำ	900	1.54
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	683	1.17
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	187	0.32
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	677	1.16
รวมทั้งหมด	58,597	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกทรายไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้มีการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกข้าว มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน

1.1.1) สนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.2) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.1.3) โกลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน

1.1.4) สนับสนุนผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินทางการเกษตร

1.2) การบริหารจัดการน้ำ

1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน

2.1.1) สนับสนุนผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินทางการเกษตร

2.1.2) การพัฒนาส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.1.3) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์

2.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

3.1) การปรับปรุงคุณภาพดิน

3.1.1) สนับสนุนผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินทางการเกษตร

3.1.2) การพัฒนาส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

3.1.3) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์

3.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

3.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

3.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3.2.2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1.1) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ กิจกรรมระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน)

1.2) ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแปลงใหญ่สละ ตำบลโคกทราย (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน)

1.3) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart farmer) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง อบรมพัฒนาการเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลโคกทราย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 ความต้องการของประชาชนดังนี้

- 1) ต้องการองค์ความรู้ และคำแนะนำด้านการปรับปรุงดิน
- 2) ต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตในที่ลุ่มจากยางพาราสู่พืชยืนต้นชนิดอื่น
- 3) ต้องการสำรวจรังวัดที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ในที่ทำกิน
- 4) ต้องการคำแนะนำเพื่อป้องกันโรคยางใบร่วงในยางพารา
- 5) ต้องการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตรเนื่องจากไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานมาใช้ได้
- 6) ต้องการแก้ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช
- 7) ต้องการให้แก้ปัญหาหน้าท่วมขังในช่วงฤดูฝน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
เขตเกษตรกรรม				
1.1 เขตปลูกข้าว	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
เนื้อที่ 4,885 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10	ราย	100
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีการเกษตร	1	กลุ่ม	3,400
	1.3 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	10	ไร่	10,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ			
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1	แห่ง	23,100
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000	กล้า	120,000
1.2 เขตปลูกยางพารา	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
เนื้อที่ 27,499 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10	ราย	100
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีการเกษตร	1	กลุ่ม	3,400
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	20	ตัน	34,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	40	ไร่	600
	2. การบริหารจัดการน้ำ			
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1	แห่ง	23,100
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000	กล้า	120,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1.3 เขตปลูกไม้ผล	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
เนื้อที่ 4,084 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10	ราย	100
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทาง	1	กลุ่ม	3,400
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	20	ตัน	34,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	40	ไร่	600
	2. การบริหารจัดการน้ำ			
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1	แห่ง	23,100
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000	กล้า	120,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากสวนราชการอื่น
1. เขตปลูกข้าว เนื้อที่ 4,885 ไร่ 2. เขตปลูกยางพารา เนื้อที่ 27,499 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 237 ไร่ 4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 4,083 ไร่	1. โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน) 2. ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แปลงใหญ่สละ ตำบลโคกทราย (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน) 3. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart farmer) กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง และเกษตรกรรุ่นใหม่ (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน)

ที่มา : (สำนักงานเกษตรอำเภอป่าบอน, 2566)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโคกทราย อำเภอบ้านฉาง จังหวัดชลบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการ ใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571	
เขต ปลูกข้าว	1. การปรับปรุงคุณภาพดิน													
	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	20	20	20	100	200	200	200	200	200	1,000
	1.2 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000
	1.3 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	10	10	10	10	10	50	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ													
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน	แห่ง	1	1	1	1	1	5	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน													
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571	
เขตปลูก ยางพารา	1. การปรับปรุงคุณภาพ ดิน													
	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	10	10	10	10	10	50	100	100	100	100	100	500
	1.2 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	20	20	20	20	20	100	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	1.4 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ													
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน	แห่ง	1	1	1	1	1	5	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571	
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน													
	3.1 การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500
เขตปลูกไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1. การปรับปรุง คุณภาพดิน													
	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	10	10	10	10	10	50	100	100	100	100	100	500
	1.2 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	20	20	20	20	20	100	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571	
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	40	40	40	40	40	200	3,000	600	600	600	600	3,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ													
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	แห่ง	1	1	1	1	1	5	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	23,100	23,100	23,100	23,100	23,100	115,500

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน.** (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2565.** กระทรวงมหาดไทย.
- แหล่งที่มา : <http://ebmn.cdd.go.th>, 18 กรกฎาคม 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565.** แหล่งที่มา :
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2565.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536 - 2565).** กรมอุตุนิยมวิทยา.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน.** (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา.** สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2566. **(ร่าง) นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566 - 2570).** (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2566. **(ร่าง) กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ.2566 - 2570.** (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโคกทราย. 2566. **วิสัยทัศน์ (Vision).** อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. แหล่งที่มา :
- <http://www.khoksai.go.th/page.php?id=3316>, 17 กรกฎาคม 2566.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries.** Mandaluyong City, Philippines.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome. 1993.
- Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework.** National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.

NRC. 1975. **Land Use Planning.** The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุชล แก้วเกาะสะบ้า	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
นายวิโรจน์ ชูช่วย	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง

ผู้เรียบเรียงและจัดทำ

นายพรพรม พรหมเดชะ	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	
นางสาวพิลาสิทธิ์ ลิ้มรุ่งเจริญ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
นายอภิเชษฐ ทองส่ง	นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
นางสาวสุรีย์พร นวลศรี	เศรษฐกรชำนาญการ	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
นางสาวภาณุพรรณ สระกอบแก้ว	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ	กลุ่มวิเคราะห์ดิน
นายอรรถพร บุญเอียด	นายช่างสำรวจชำนาญงาน	กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่
นางนงเยาว์ พงศ์คณี	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง
ว่าที่ร้อยตรี วศิน สังข์หนู	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย	สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง

